



Єднаймося в Просвіті!

Якби наші невтомні реформатори здійснювали свої реформи так, щоб вони не заважали людям жити, то їм ціни не було б ні в пеклі, ні в раю.

Петро ОСАДЧУК

5 (683)  
1 лютого  
2018 р.

Тижневик «Галицька Просвіта» \* Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка \* Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. \* Шеф-редактор – Степан Волковецький \* Головний редактор – Богдан Вівчар \* Літературний редактор – Ірина Шумада \* Верстка – Ірина Галаса \* Друк – КП фірма «ЛІК» \* Тираж – 2000 примірників \* Замовлення – № 1049 \* Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського, 18 \* тел. (0342) 75-05-86, \* тел./факс (0342) 53-38-67 \* e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net \* http://uaprosvita.if.ua/ \* Наші реквізити: Р/р 2600729127 в ПАТ «АКБ Львів» МФО 325268, код 36117309. \* За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець \* Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії \* За точність викладених фактів відповідає автор \* Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали \* Листування з читачами – тільки на сторінках газети

## КОЛОНКА РЕДАКТОРА ВЧИТИ Й ОСМИСЛЮВАТИ

У січні ми відзначаємо не лише Різдво Спасителя, а й народження нової української державності. Століття тому революційним чином постала УНР, на історичну мить відбулася Злука УНР і ЗУНР. Щойно ми вшанували її героїчних захисників – крутянців. І коли замислюємось над подіями столітньої давнини, гордимось і побиваємось над героїчними і гріким досвідом наших перемог і поразок, мимоволі перекидаємо місток у наше сьогодні: ренесанс УНР у Акті Незалежності 1991 року, революцію на граніті, Помаранчеву, Майдан...

Як тяжко болісно постаємо до нового буття – незалежного, вільного, гідного. Враження таке, що наша історія рухається по спіралі, у якій минуле актуалізується знову у столітньому часовому віддаленні. Ті ж проблеми утвердження державності, та ж п'ята колона, внутрішні й зовнішні вороги, та ж російсько-українська війна. Це великі виклики нам усім, нинішнім, аби знову не наступити на граблі. А ознаки цього проглядаються.

Свого часу філософ М. Бердяєв писав: «Всі революції зрештою завершувались реакціями. Це – невідворотно. Це – закон. І що більш «несамовитими» та шаленими бували революції, то сильнішою була потім реакція. В цьому є якийсь магічне коло»...

Поразка української революції 1917–1921 рр. повернулає голодоморами, репресіями і винищенням української інтелігенції, депортаціями, зросійщенням та іншими злочинами більшовиків проти нації. Чому так сталося? Ми тоді мали ідейну еліту. Без сумніву, і Грушевський, і Винниченко, і Петлюра, і Скоропадський були патріотами України. Але суспільство у переважній частині не було готове сприйняти ідею державотворення, легко піддалося на популістські лозунги більшовиків: «Фабрики – робітникам!», «Земля – селянам!» Популізм, особистий інтерес переважили суспільний.

Нинішня ситуація інша. Хоч путінський режим і створює, як і більшовики у Харкові, маріонеткові уряди в ОРДЛО, він значною мірою розраховує на п'яту колону в інших регіонах. І це небезпечно. А ще нинішня владна еліта не патріотична і виглядає, що й антиукраїнська. Олігархат явно не хоче втратити надприбутки і аж ніяк не бажає добра українському народові. Чи не єдине, що утримає ситуацію, – це стан нинішнього післямайданного суспільства. Воно аж ніяк не має наміру потурати й попускати владі. А ще, як на мене, війна і те, що її пройшли тисячі комбатантів, чимало з них готові діяти. Аби не барікати, як свого часу поручник дівчої армії УНР Євген Маланюк: це ми програли цю війну. «Ми» – поручники, сотники... через те, що дозволили цим політикам, які заражені трупною отрутою ідеології, стояти над нами. А нинішні дозволять?..

Нині можна констатувати, що Майдан, на жаль, не народив загальнонаціональний громадсько-політичний рух, яким свого часу був НРУ. Натомість політичні партії розчинили його у собі, записавши багатьох у передвиборчі списки. А найпатріотичніша й активна його частка відразу з площі вулиць пішла на фронт. І цю ситуацію хитро використали політики. Але суспільство рано чи пізно їх спитає.

Дивлячись у дзеркало історії, ми бачимо і своє відображення. І вона вчить, якщо її вчити. І це варто робити нам усім. Читати, вчити, осмислювати, робити висновки і діяти. Аби більше не повторились Крути.

Богдан ВІВЧАР

## ДАТА ІСТОРІЇ

# ПОНАД КРУТАМИ ВІЧНІСТЬ У СУРМИ СУРМИТЬ

ПРИКАРПАТТЯ ВШАНУВАЛО ПАМ'ЯТЬ ГЕРОЇВ КРУТ

Сто років тому на невеликій станції «Крути» на захист української державності й незалежності від московських нападників стала горстка вояків УНР та студентський курінь. То був нерівний бій: кілька сотень українських патріотів проти шеститисячного більшовицького окупаційного війська. Цей бій увійшов в історію як символ патріотизму й жертвності в боротьбі за нашу Незалежність. Своїми життями ці юні попередники нинішніх кіборгів на століття вперед заклали основи української державності. Зупинивши наступ окупантів на чотири дні, вони дали можливість урядові УНР підписати Брестський мир і цим засвідчити міжнародну суб'єктивність УНР та змусити Росію вперше визнати кордони України.

Більшість із них загинули. Але тяглість подвигу крутянців спонукала до боротьби за волю холодноярців, вояків УПА, нинішніх оборонців України на сході. Бо і через століття – ті самі вороги нашої свободи й гідності і ті самі захисники.

«Просвіта» краю широко долучилась до відзначення 100-річчя героїчного чину під Крутами.

На запрошення друзів із націоналістичних сил ми взяли участь у смолоскипній ході на честь героїв Крут.

Також делегація від «Просвіти» повезла літературу для місцевих проsvetян у Крути. Їх численно відвідав молодіжний осередок Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника на чолі з його головою Євгеном Бараном.

## НАГОРОДИ

# ЗА ЗАСЛУГИ ПЕРЕД ПРИКАРПАТТЯМ

Виповнилося 95 років ветеранці УПА – жительці Бурштина Марії Михайлівні Повх.

Іменинницю привітали керівники Галицького району. Вони побажали пані Марії міцного здоров'я, миру, віри у побудову такої української держави, за яку боролися й віддавали життя Марія Михайлівна та її бойові побратими.

Посадовці подякували пані Марії за активну громадянську позицію, зазначивши, що її героїчна боротьба за Незалежність України є прикладом для сьогоднішньої молоді. Також вручили грамоту і медаль «За заслуги перед Прикарпаттям».

Марія Повх народилась 25 січня 1923 року в селі Перегніїв колишнього Глинянського (а тепер Золочівського) району, що на Львівщині.

## З РОСИ І ВОДИ!..

### ВІТАННЯ

Правління, Рада, колектив ІФ ОО ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка, просвітляни краю щиро вітають голову об'єднання **Степана ВОЛКОВЕЦЬКОГО** з днем народження.



Бажаємо і далі мудро вести просвітянську громаду шляхом утвердження



Марширують учасники історичної реконструкції

Крути, Іловайськ, Дебальцево, аеропорт цілковито руйнують міф про якийсь «братній» народ, який неситим оком зирить на наше обійстя, щоб загарбать... Саме про ці історичні паралелі йшлося на акціях, які пройшли на Прикарпатті і в яких активну участь взяли просвітляни.

(Чит. 2 стор.)



30 січня в гімназії № 2 м. Івано-Франківська для учнів 11 класу було проведено інтелектуальну гру-дебати про бій під Крутами. Всіх учасників нагородили пам'ятними грамотами.

З молодих років стала на шлях боротьби за Незалежність України в лавах ОУН-УПА, обрала собі псевдо Ялина.

В 1949 році Марію арештували й присудили 25 років виправних таборів. Перебуваючи на каторзі, стала учасницею найбільшого повстання в радянських концтаборах – Кінгирського. Звільнилася в липні 1956 року. В 1967 році Марія Повх повернулася в Україну, приїхала до Бурштина.

Брала активну участь у відродженні України. Долучалася до перепоховання жертв сталінських репресій, відкриття символічних могил та пам'ятників борцям за волю.

Вона – член Братства ОУН-УПА, Товариства політ'язнів та репресованих, Союзу українок.

національної ідеї та української України.

Хай збудуться творчі задуми і реалізуються ще нездійснені плани.

**Людської шани зичимо й тепла, Любові, злагоди в родині, Журба щоб в безвість відійшла, А радість жила в кожній днині.** Многих і Господом благословених літ. З роси і води!..

## ДІЯ

# СТВОРЕНО «ГРУПУ “22 СІЧНЯ”»

22 січня 1918 року Центральна Рада, вищий законодавчий орган України, оголосила своїм четвертим Універсалом Незалежність України і створення власної держави.

Росія, злякавшись Незалежності України негайно розв'язала агресію, яка тривала в різних формах протягом десятиліття, і у військовій формі триває досі.

22 січня 1919 року Актом Злуки Українська Народна Республіка і Західно-українська Народна Республіка об'єднали українські землі, і ствердили соборність як невід'ємну складову української національної ідеї.

За радянських часів панування комуністичної партії відзначати дату 22 січня автоматично призводило до звинувачень в «українському буржуазному націоналізмі» й призводило до репресій.

22 січня 2014 року від куль убивць упали перші жертви Євромайдану: Нігоян, Жизневський, Вербицький, які стали символами жертвності, інтернаціоналізму та відданості ідеям демократії.

Сьогодні, в знаковий для кожного свідомого українця час, ми оголошуємо про своє єднання і співпрацю заради інтересів української держави, української нації і кожного українського громадянина.

Сьогодні **українська держава знову в небезпеці** – як від зовнішньої російської агресії, так і від її внутрішніх підпомагачів – тих, хто розкрадає національні багатства і розтоптує своїм цинізмом українську мрію.

Прикро, але українська держава, яка була мрією для поколінь українських патріотів, які не жаліли ані свого здоров'я, ані життя заради її здобуття і утвердження, стала годівницею для кількох корупційних режимів. Ми, як і кожен свідомий українець, взяли участь у Революції гідності з метою ствердження демократії, правової держави, європейського вибору та розвитку української культури та ідентичності.

Натомість кланові угруповання, які скористалися героїчною жертвністю народу на сьогодні продовжують ганебну практику корупції, топчуть демократію, пригнічують свободу слова.

**Як і раніше, ми оголошуємо своє громадянське право боротися зі свавіллям та злочинною діяльністю.**

Попри споконвічні внутрішні чвари, часто інспіровані зовнішніми ворогами України, ми демонструємо здатність працювати колегіально, і на протипагу «лідерським проектам» демонструємо групу лідерів: лідерів українського морального спротиву, лідерів української національної думки.

Наша група «22 січня» – це група не одного голосу, а багатоголосся української нації заради добробуту, демократії, свободи і справедливості для кожного українця.

Українці, 22 січня – це символ нашої боротьби.

Пам'ятайте – той, хто не готовий до боротьби і відстоювання власних прав, стає жертвою агресії.

«Борітеся – поборете!»  
**Степан ХМАРА, Віктор ШИШКІН, Микола САКАШВІЛІ, Мішель ТЕРЕЩЕНКО, Олесь ДОНІЙ, Володимир ЛАНОВИЙ, Ігор МАЗУР (Тополя), Юрій ДЕРЕВ'ЯНКО, Ліза БОГУЦЬКА, Олександр КРАВЧУК, Давид САКВАРЕЛІДЗЕ, Андрій ПАСТУШЕНКО (Сивий), Олена ТЕРЕЩЕНКО, Іван ЛОЗОВИЙ, Владислав ОЛЕНЧЕНКО...**



ДАТА ІСТОРІЇ

# ПОНАД КРУТАМИ ВІЧНІСТЬ...

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Недільного дня відбулася хода містян від Вічевого майдану до Меморіального скверу, де була відслужена панахида за полеглими героями. А опісля сотні краян прийшли у Палац Потоцьких, де відбулася історична реконструкція – придрушення більшовицького заклоту в Києві. Реконструктори зі Львова, Вінниці, Одеси, Києва, Хмельницького в амуніції і зі зброєю тих часів – полку Богдана Хмельницького, Павла Полуботка, куренів січових стрільців, вільного козацтва, гайдамацькі та інших формувань перенесли присутніх у ті часи. Учасникам справді вдалось передати динаміку й автентичну бою, за що їм дякував і вручав подяки міський голова Руслан Марцінків та аплодували численні глядачі. А ще мер запросив приїхати на День Героїв 20 травня.

А 29 січня в Івано-Франківську пройшла смолоскипна хода від Вічевого майдану до Меморіального скверу, де учасники піднесли молитву за загиблих героїв. У ході серед інших були просвітняти.

Відбулися й інші заходи із вшанування подвигу крутянців: літературно-мистецькі композиції, книжкові виставки, вечори поезії.

Богдан ВІВЧАР

\*\*\*

**Крути! Крути! Мужність і посвта, вірність, що міцніша понад смерть. Крути! Крути! Горда і завзята кличе пісня і веде вперед!**

Цими закличними словами Богдана Ігоря Антонича молоді просвітняти села Голинь розпочали історико-літературну годину «Свічки пам'яті – героям Крут», яка відбулася у шкільній бібліотеці. Богдан Ляхович, Анастасія Зьомковська та Олена Сагайдак розповіли про подвиг



українських військовиків, студентів і гімназистів у бою за нашу державу проти кількатисячної орди більшовиків. Павло Грандюк, Валентин Розвора, Іванна Припула, Уляна Мазурик, Вероніка Токар прочитали вірші Павла Тичини, Богдана Ігоря Антонича, Олександра Олеса, Євгена Маланюка, Святослава Гординського про трагічні й водночас героїчні події, подвиг молодих юнаків, високий дух і жертвну любов до Вітчизни.

Наставник молодих просвітняти, заслужений учитель України, член НСПУ Оксана Тебешевська наголосила на тому, що бій під Крутами став початком національного пробудження українців, боротьби за право вільно жити на своїй землі, розповіла і про велику мужність сучасних героїв українсько-московської війни, нескорених кіборгів, а також ознайомила з новою книжкою Миколи Когута «Галичани – герої Крут», яку автор подарував молодим просвітнятам.

Завідувачка шкільної бібліотеки Іванна Яцук зробила огляд тематичної виставки і всі переглянули відеофільм «До 100-річчя бою під Крутами». Герої тих подій є для нас прикладом жертвової любові до України й самовідданого служіння рідному народові.

**Анастасія БОРЕЙКО,**  
член «Молодої Просвіти»  
с. Голинь Калуського району

Бій під Крутами є однією з героїчних і трагічних сторінок боротьби за українську державну Незалежність. Про це йшлося у літературно-мистецькій композиції у Коломийській міській юнацькій бібліотеці.

Бібліотекар Тетяна Власій розповіла про проголошення Української Народної Республіки 22 січня 1918 року. Захищаючи незалежність, молодь – військовики, студенти і гімназисти 28 січня біля станції Крути полягли в бою з московськими окупантами.

Школярі міської школи № 3 Денис Слободяник, Юля Нейлюк, Богдан Іванців, Христина Димич, Володимир Ілюк та інші взяли активну участь у заході, оглянули книжкову виставку «Понад Крутами вічність», читали вірші поетів, зокрема «Крути», незабутнього колишнього політв'язня Дмитра Гриньківа. З роздумами про трагедію під Крутами виступив письменник і журналіст Василь Рябий. Насамкінець прозвучала «Балада про Крути» у виконанні співака Павла Дворського.

**Анна МІКЛОВДА,**  
бібліотекар, просвітнятка



## ЦЕ – НАШ БІЛЬ

**Після встановлення нових кордонів між СРСР та новою комуністичною Польщею, внаслідок Другої світової війни, тільки 700 тисяч українців залишилися на території Польщі, хоч у міжвоєнний час на території II Польської Республіки проживало понад 5 млн. українців. Із встановленням нових кордонів почалась спільна радянсько-польська акція «добровільного переселення», яка перетворилася в насильство.**

Все ж таки на січень 1947 року ще понад 150 тис. автохтонів-українців залишилися на території Польщі й відразу Генеральний штаб Війська польського (ВП) взявся планувати виселення решти українського населення.

16 квітня 1947 року у Варшаві за підписом міністра громадської безпеки бригадного генерала Станіслава Радкевича та міністра національної оборони маршала Міхала Жимерського видано «Проект організації спеціальної операції «Схід», де у першому реченні утаємниченого доручення сказано: «Остаточо розв'язати українське питання в Польщі». Також наголошувалося, що акція здійснюється супроти всіх проявів української національності, включно з лемками та мішаними польсько-українськими родинами.

28 квітня 1947 року шість польських дивізій оточили українські села. Водночас підрозділи спецслужб СРСР та Чехословацької прикордонної сторожі заблокували східний та південний кордони Польщі. О 4-й годині ночі оперативна група «Вісла» під командуванням заступника шефа Генерального штабу Війська польського бригадного генерала Стефана Мосора розпочала виселення 150 тис. українців до воеводств північної та західної Польщі.

Акція тривала понад чотири місяці, майже до вересня 1947 року. На 31 липня 1947 року, за польськими даними, було переселено 140 575 осіб, ув'язнено в концтаборі Явожно 3800 осіб, убито 655 осіб, заарештовано 1466 членів українського Руху опору.

1 серпня 1947 року Таємна інспекція Державної комісії з безпеки наказала командувачам Краківського і Люблінського воеводств виселити всіх українців, що залишилися на їхній території, – без огляду на їхню лояльність до держави чи партійну належність,

а також організувати контрольні бригади для перевірки кожного виселеного села, щоб там не залишилася жодна українська чи змішана родина.

До кінця 1947 року в місяці, звідки було депортовано українське населення, переселено близько 14 тис. осіб польської національності.

Акція відзначалася страшним свавіллям. На доручення

невським ще 2000 року. Заклик викликав велике зацікавлення в Польщі та Україні. Відтак пішов лист-меморандум до президента, прем'єр-міністра та голови сейму Польщі з цими вимогами. Копії ми надіслали до Ради Європи, Європейського Союзу, Організації з безпеки і співробітництва в Європі та Організації Об'єднаних Націй. При кінці березня 2007 року було подано окремий лист до прем'єр-міністра Леха Качинського з пропозицією спеціальної зустрічі. 26 квітня 2007 року ми, тобто СКУ, отримали відмову.

Згадується 60-річчя акції «Вісла»... Відзначення в Перемишлі 27–29 квітня 2007 вклю-

лиці вказували, що ці воїни боролись проти Польщі і тим, на погляд поляків, ображали польське національне почуття, хоч ці написи були узгоджені між Об'єднанням українців Польщі та польською Радою охорони пам'яті, боротьби та мучеництва.

На завершення відбулася академія у катедрі Св. Івана Хрестителя. При цьому треба сказати, що ця наша катедра знаходиться у підніжжі колишньої нашої церкви яку призначено греко-католицькою згідно з Конкордом між Польщею і Ватиканом ще 1925 року, але яка від 1946 року має ім'я костел Св. Терези і належить кармелітам.

ушкоджень чи розумового розладу, навмисне створення життєвих умов, розрахованих на повне чи часткове фізичне знищення, то підсумки самих поляків з 31 липня 1947 року тут вистачали: понад 140 тис. переселених і т. ін.

26 червня 2016 року десяток польських молодиків напали на похід українців до Пикулицької могили борців за волю України. Поляки-кресов'яни йшли поруч і вигукували: «Перемішль завжди польський!» Кілька напасників вдерлися на вулицю й намагалися зупинити похід. Поліція не реагувала.

10 грудня 2016 року колона польських правих організацій «Маршу орлят перемиських і львівських» під патронатом посадика міста Роберта Хоми проходила біля Українського дому в Перемишлі й кричала: «Смерть українцям!»

А 26 квітня 2017 року польські хулігани знищили пам'ятник УПА у Грушовичах. Цей акт вандалізму був санкціонований місцевою владою і схвалений міністерством культури Польщі та польським Інститутом національної пам'яті. Ось так виглядає Польща сьогодні.

**М**і прощаємо полякам наше трагічне минуле, бо це наш український християнський обов'язок. Однак, ми не будемо сприймати шовінізму мовчанкою. Держава, яка вважає себе цивілізованою, має певні зобов'язання. Ми ніколи не забудемо жертв, ані нашої прадідівської землі. Ми вимагаємо повернення наших духовних і культурних храмів, будинків, відшкодування за втрату наших сіл, хуторів, лісів тощо.

Богдан Ігор Антонич, син священика, уродженець Лемківщини писав:

*Боюсь згасити світло лампи, бо може стати ще страшніш, і ніч, розкладена на ямби, у серце вбила, наче ніж. Ніяк заснути! Кличуть півні, годинник б'є і місяць лине. Мій сон, мій голос неспокійний в моїй трагічній Батьківщині...*  
Не сміємо забути нашу трагічну Батьківщину. У річницю ганебної акції «Вісла» згадаймо події і вшануємо пам'ять потерпілих.

**Аскольд ЛОЗИНСЬКИЙ,** Нью-Йорк

## НЕ СМІЄМО ЗАБУТИ!.. АКЦІЯ «ВІСЛА» – ОТ ЩО БУЛО ГЕНОЦИДОМ

польської міліції навіть польські селяни знищували цілі українські села, вбиваючи дітей і жінок. Арештованих українців, яких судили, вбивали негайно після вироку.

29 серпня 1949 року урядовим декретом Польща позбавила українців права на господарства, з яких вони були виселені, й на залишене там майно.

У квітні 2000 року я мав особисті зустрічі з президентом Польщі Олександром Квасневським та представниками уряду Польщі і сейму. Президент висловив симпатію до української національної меншини та співчуття до її поневірян. Були запевнення, що бодай у символічний спосіб будуть виправлені деякі наслідки акції «Вісла», зокрема йшлося про повернення релігійних і культурних маєтків, Українського народного дому в Перемишлі та деяких нерухомостей Української Греко-Католицької Церкви. Також обговорювалася тема надання пенсій для колишніх в'язнів табору у Явожні.

**Н**а 2007 рік припадало 60-річчя акції «Вісла». У грудні 2006 року Світовий конгрес українців звернувся зі спеціальним закликом до Польщі, нагадуючи про вимоги, котрі були обговорені з президентом А. Квас-

чало подорож до села Павлокома, 40 кілометрів від Перемишля, де на світанку 3 березня 1945 року відділ Армії крайової атакував село і вимордував 366 українців. Цей напад і вбивство мав намір вказати: «Тепер тут буде Польща». Нині Павлокома – село з етнічно однорідним населенням – польським. Відзначення також включало наукову конференцію польських та українських науковців, під час якої представник польського Інституту національної пам'яті намагався прив'язати акцію «Вісла» до Волинських подій 1943 року.

В неділю вранці учасники конференції вислухали Літургію у катедрі Св. Івана Хрестителя і пішли походом на військовий цвинтар у Пікуличах, де перепоховані тліні останки приблизно 2000 вояків Української Галицької Армії, полонених та інтернованих у польському таборі, які померли внаслідок епідемії дизентерії і тифу у 1920–1921 роках, та 47 воїнів УПА, евакуйованих з сіл Лишні та Бірчі. Вони згинували у бою з поляками або були розстріляні ще у 1946 році, але яких справа перепоховання тяглася до 2000 року.

До речі, у грудні 2003 року за дорученням керівника державної адміністрації Підкарпатського воеводства були зняті інформаційні таблиці з могил, бо таб-

Кілька днів раніше я відвідав костел і побачив, що на стінах замість ікон висять таблиці в пам'ять поляків, «загублених з рук банд УПА».

**15** травня 2007 року Світовий Конгрес Українців вислав лист до Папи Бенедикта XVI в справі антиукраїнських написів у костелі Св. Терези в Перемишлі. Копії листа пішли до кардинала Йосифа Глемба, Патріарха Любомира Гузара, митрополита Івана Мартиняка та до Об'єднання українців Польщі. Було отримано схвальний лист від Патріарха Любомира. Не надійшла відповідь від папи.

Конвенція ООН про запобігання злочину геноциду й покарання за нього була ухвалена й запропонована для підписання резолюцією Генеральної асамблеї ООН 9 грудня 1948 року, тобто після вище визначених актів геноциду 1944–1947 років, але до декрету позбавлення права на господарства з 1949 року. Вона не має зворотного впливу, однак, окреслює, що собою становить геноцид.

Немає найменшого сумніву, що акція «Вісла» фактично є одним із найголовніших складових елементів цього злочину.

Щодо елементу вбивства, заповідання серйозних тілесних



## НАШІ ПОПЕРЕДНИКИ

З ІСТОРІЇ «ПРОСВІТИ»  
У СТАНИСЛАВОВІ

Цього року громадськість України відзначатиме славний ювілей – 150 років заснування товариства «Просвіта». Історія товариства цікава й багатогранна. Піднесення культурно-освітнього, економічного рівня життя народу, титанічна робота з національної консолідації суспільства, відродження і збереження національної пам'яті, історії, традицій, оборона рідної української мови – це те, чим жила і нині живе «Просвіта».

Саме тому на сторінках нашого часопису ми публікуємо цікаві історичні розвідки про діяльність осередків і відомих просвітян, які до кінця року можна буде об'єднати в окрему видання. Сьогоднішня наша розповідь про заснування «Просвіти» у Станиславові.

«Станиславівська філія обіймала колись простори від Галича аж по Карпати, по Буковину й Гусятин і мала поміж своїми діячами людей, які відіграли велику роль у народній житті Галичини. Вже в 1848 р. о. Григорій Шашкевич, парох Угринова Долішнього, брат Маркіяна, зачав при його співучасті працю над двигненням цієї області. Отже, в 1848 р. заснував він в Станиславові політичне товариство «Руську раду», а в повіті – «Руську гвардію» та уладив у Станиславові з нагоди знесення панщини величавий народній фестин, якого Галичина ще не бачила. Однак недовго прийшлося о. Григорію Шашкевичу вести цю народну працю. Призначений шефом секції в міністерстві освіти у Відні перенісся до столиці, де займав це визначне становище до своєї смерті.

З відходом його до Відня праця засніталась, бо не було відповідних людей. Щойно в році 1877 прийшов до Станиславова на професора гімназії відомий тоді українціст, автор українсько-німецького словника Євген Желехівський. Йому вдалось зібрати гурток визначних людей, з якими він заснував філію «Просвіти» і повів у ній інтенсивну працю. По ній довгі роки був головою філії д-р Михайло Коцюба, що своєю завзятістю поширив і поглибив роботу філії.

Третій з черги голова філії д-р Володимир Янович – це засновник і провідник усіх майже наших просвітніх, економічних і промислових станиць у Станиславщині. У філії «Просвіти» працювали: суддя Заячківський, пізніший радник у Львові, проф. Іван Верхратський, філолог і член Наукового т-ва ім. Шевченка, Софрон Недільський, перший директор української державної гімназії в Коломиї, д-р Теофіл Окуневський, посол до державної ради і союму, Володимир Лукич-Левицький, доволітній редактор «Зорі» і письменник, проф. Остап Левицький, поет-сатирик, Мелітон Бучинський, адвокат і відомий діяч з 70-их років, д-р Л. Озаркевич, проф. Ілля Кокорудз, пізніший голова «Рідної школи», брати Леонід і Роман Заклинські, Микола Бачинський, визначний економіст і засновник господарської школи в Милуванні, о. Єронім Барш, доволітній організатор на Станиславщині, о. Климентій Кульчицький, засновник «Селянської бурси» і торговельного дому «Основа», пізніше голова філії «Просвіти» й організатор Тисьмениччини, Йосиф Гурик, визначний соймовий посол, селянин, невтомний працівник нашої філії, д-р Лев Бачинський, парламентарист, посол і заступник голови Національної Ради, проф. Андрій Шахнович, о. Йосиф Домбчевський з Викторова і багато інших» (За публікацією у часописі «Діло» за 1938 р., правопис збережено).

Подав Іван ДРАБЧУК, історик-краєзнавець, просвітянин

## ІСТОРІЯ ВІЙНИ

НАС «ВАЛЯТЬ», А МИ ПИШЕМО В СОЦМЕРЕЖАХ,  
ЩО ЇМО ЗГУЩЕНКУ

У Музеї визвольних змагань Прикарпатського краю відбулась презентація книжок, написаних бійцями АТО.

Франківцям представили чотири книжки: «Піхоту» Мартіна Бреста, «Психи двох світів» Юрія Руденка, «Вовче» Костянтина Чабала та «14 друзів хунти», написану у співавторстві 14 бійцями.

Секретар Івано-Франківської обласної асоціації учасників та ветеранів АТО Андрій Фармуга розповідає, що чимало прикарпатців цікавляться відповідною літературою, але, на жаль, її або мало, або про неї мало знають. Саме тому виникла ідея такої презентації.

«Дуже важливим є те, що книжки не писали «фейсбучні диванні стратеги», а саме ті люди, які пройшли пекло війни», – говорить Андрій Фармуга.

Модератор зустрічі – письменник Тарас Прохасько наголосив на тому, що всі книжки є виключно художніми, а не «звітами». Хоча в них викладено чимало документальних фактів.

«Сидячи далеко, не можна уявити, що там (на війні – ред.), не розуміючи, що відбувається в окремих точках. Це передається не аналітикою, а особистими пережиттями. Вартість текстів не тільки в тому, про що вони, а й у тому, як написані. Це не голе свідчення, а розуміння й історія

становлення того, хто пише. Це душевні історії тих людей, вони їх формують», – сказав Тарас Прохасько.

Автор книжки «Вовче» Костянтин Чабала розповів, що його проза не стільки про війну, як про людей на війні.

«Там нема героїзації чи чогось поганого. Там звичайні люди, вони не помітні тут, бо звичайні, як ми з вами, але вони потрапили в такі обставини. Книжка художня і не має реальних прототипів», – сказав Костянтин Чабала.

Автор книжки «Піхота» Мартін Брест зауважив, що перед презентацією ходив по музею, роздивлявся фотографії війн і зрозумів, що ще п'ять років тому не міг би подумати, що колись стрілятиме в росіян. Він розповів, що спершу написав книжку, а потім задумався, для чого її написав. Тож постарався дати відповідь самому собі.

«Хтось зараз там стріляє, а хтось п'є чай. По нас стріляли. Ми сиділи у фейсбуці й не могли писати, що нас валять, бо нас читають дружини і діти, тому писали, що їмо згущенку чи смажили картоплю», – розповів Брест.

Він додав, що професійні письменники писали йому і негативні відгуки про його книжку, мовляв, стилістика не професійна, та йому байдуже, головне – що він мав змогу передати те, що відчував і бачив.

«Історії цих людей мають десь залишитись. Ми всі гарно говоримо, що герої не вмирають, але ми знаємо, що вмирають, залишаються надгробки і фото. Мені потрібен слід в історії цих шести букв – піхота», – додав Брест.

Автор книжки «Психи двох морів» Юрій Руденко продовжив тему, яку порушив Мартін Брест щодо професійності викладу матеріалу, та додав, що останні роки в Україні все робиться «не за стандартом», починаючи від Майдану. На його думку, це такий собі девіз нинішньої України.

«Моя книжка присвячена моему другу, який загинув у Іловайську. Люди тут на війні стріляють і вбивають, а поруч живуть місцеві й дивляться телевизор. Таких історій багато. Багато місць, де не могли добратися журналісти. Багато людей підтримує зараз наших військових і не поважає Росію, але не розуміють, що відбувається там. Тому народилась ідея, щоб пояснити людям, що відбувалося», – каже Руденко.

Його книжка про іноземну журналістку, яка захоується в майданівця, той згодом іде на війну, а вона описує все, що бачить на війні. Персонаж вигаданий, хоч факти в книжці реальні.

Учасники презентації мали змогу поспілкуватись із авторами, придбати книжки та отримати автографи.

## НОВАЦІЇ

КАЗКОВА ВЕЖА  
З СЮРПРИЗОМ

Ініціатива «Франківськ Який Треба Берегти» розробила інтерактивний подарунковий комплект, який вважає життєрадісною забавою для всієї родини – чи то франківців, чи гостей.

І дорослим, і маленьким франківчанам, і гостям міста адресує інтерактивний подарунковий комплект забавок координаторка ініціативи Марія Козакевич.

«Це календар з будівлями нашого міста. Я давно хотіла таку ідею зображенням Франківська реалізувати, бо хочеться, щоб у франківських домівках були франківські речі, які би нас тішили. Ми часто купуємо магніти на холодильник в інших містах, привозимо сувеніри з інших країн. А як же наше місто?! А такий виготовлений і придуманий у Франківську календар захоується і дорослим на стіну повісити чи подарувати комусь, і дітям буде цікаво розмальовувати і гратись. Відповідно і вигляд календаря веселий, життєрадісний!» – розповіла КУРСу про проект Марія Козакевич.

Виявляється, що календар зі стилізованим зображенням середмістя – це тільки частинка «подарунка» івано-франківцям та гостям міста.

Ініціатива «Франківськ Який Треба Берегти» розробила цілий інтерактивний подарунковий комплект – до календаря є і розмальовка, а з тубуса, в якому знаходяться календар і розмальовка, можна буде зробити «Казкову вежу» з вітражними віконечками, дверима, дахом – всі потрібні для цього елементи додаються.

«Так що це забавка для всієї сім'ї», – акцентує Марія Козакевич.

Ідею талановито втілила художниця Христина Стринадюк.

Календар уже надрукували. Повний подарунковий комплект презентують у Івано-Франківську на початку лютого.

## ВРАЖЕННЯ І РОЗДУМИ

## ЗЛИДНІ НА БАГАТСТВІ

Поряд з Україною на схід розташована Росія – найбільша у світі держава за розміром території з населенням 146 (за іншими даними – 142) мільйони людей, країна, в якій є найбільші у світі запаси вуглеводнів, твердих корисних копалин, прісної води, лісу. Впродовж життя я був у різних її частинах – на Кубані та Ставрополі, в Татарстані й Башкортостані, в західному і східному Сибіру, на Кольському півострові, в центральних російських територіях Пензи, Ярославля, Рязані, проїжджав територією Курської області, жив у Москві, бував у Петербурзі. Це різні регіони за природною красою, за проживанням різних етносів, за рівнем життя.

3 грудня 1966 року, коли мені минуло 30 років, я став аспірантом у Всесоюзному науковому дослідному інституті бурової техніки (ВНДІБТ) за два з половиною роки захистив кандидатську дисертацію (червень 1969 року) під науковим керівництвом професора М. С. Тимофеева. Випадком долі чи спрямуванням Всевишнього було те, що Тимофеев узяв мене під свою опіку. Від нього я наче отримав путівку в нове життя.

В цьому інституті працювали видатні вчені – спеціалісти різних національностей. Серед них були доктори технічних наук, професори Ролан Іоанесян, Михайло Гусман, Еміль Кістер, Леонід Шрейнер, Рудольф Ейгелес, Асан Асан-Нурі, Микола Тимофеев, Броніслав Байдіюк, Іван Гайворонський, Микола Щерб'юк і багато інших спеціалістів, які заклали основи тодішньої техніки і технології буріння свердловин. Як це не виглядає дивно, серед їхніх учнів було багато українців. Захистивши дисертацію, мене призначили завідувачем Українського відділу промислових випробувань і через наш відділ пройшли майже всі новітні технології буріння. Через два роки мені запропонували роботу в Міністерстві нафтової промисловості на посаді заступника начальника технічного управління, ще через рік – директором науково-дослідного інституту

в Пермі, заступником директора ВНДІБТ у Москві. Від усіх цих пропозицій я відмовлявся, бо жити поза межами України не хотів.

Москва моїх аспірантських часів мала два або три вімври. Один – це театри, концертні зали, музеї, художні виставки. Другий – це великі магазини, універмаги, в яких можна було купити все, що хочеш, але треба було годинами вистоювати в чергах. Там у довгих чергах стояли москвичі й люди з цілого Союзу, що спеціально або принагідно купляли товар для себе або для перепродажу далеко за межами Москви. Третій більше стосувався робо-

залита хімічними реагентами, залишками бурових розчинів, нафтопродуктами. Десь у ці роки мені довелося проплисти рікою Об з Ноябрьська до Кемерово кораблем впродовж трьох діб. Поверхня цієї величезної ріки була вкриті плівками нафти, злитими на землю хімічними реагентами з бурових розчинів. Рибу з річки їсти не можна було. Обливи результати з видобутку нафти обійшлися природі дорогою ціною.

Ще мої гіркі спостереження мали місце в кінці 80-их років, коли я своїм автома іхав з Альметьевська (Башкирія) через Бугульму (Татарія), Самару, Тольятті,

районів, а не думала про відновлення силою нового союзу, знову окуповуючи чужі землі й ведучи агресивні війни, зокрема проти України, то ці райони могли б бути привабливими для нормального життя.

Нинішня Росія, озброєна ядерною та ракетною силою, є загрозою для всього світу. Хоч нічого нового – технологій, обладнання в Росії не створено, ні трактора, ні автомобіля, ні бурового чи нафтопромислового обладнання, які могли б конкурувати з зарубіжними аналогами, в сучасній Росії не створено. Показником наукових досягнень може бути кількість лауреатів Нобелівських премій у багатьох країнах світу. Їх у країнах Європейського союзу 417, в США – 317, в Японії – 60, Аргентині – 4, Канаді – 11, а в «великій і могучій» Росії – аж 7.

Очевидно, живеться росіянам не дуже добре, бо середній вік життя становить лише 65 років, у жінок – 72, а у чоловіків – 59 років, що є одними із найгірших у світі. Якби природні багатства використовувалися не на страшну зброю, а на покращення життя власного народу, то ці показники могли б бути іншими.

Такі мої пунктирні замітки від побаченого в різних країнах світу. Те, що я бачив доброго, хотів би бачити в Україні. Але за останні 26 років ми бачимо, як масово виїжджають з України, особливо молоді, у «світ за очі», автомобільні шляхи зруйновані майже по всій країні, енергетична залежність зберігається, відновлювані джерела енергії розвиваються значно повільніше, ніж у багатьох країнах світу. Нема в Україні своїх лауреатів Нобелівської премії. Вища освіта відкотилася назад навіть у порівнянні з минулими роками. Хоч у нас аж забагато збереглося від старого минулого, а рух до нового йде дуже повільно. Навіть ректорів університетів у всьому світі обирають або призначають лише на один або два терміни, а у нас і в Росії вони можуть працювати по 20–30 років. Чому це так? Але це тема окремих роздумів і аналізу.

Роман ЯРЕМІЙЧУК, доктор технічних наук, професор

ПОЇДЕШ ДАЛЕКО —  
ПОБАЧИШ БАГАТО...

ЗАКІНЧУЄМО ДРУКУВАТИ РОЗДУМИ ПРОФЕСОРА  
Р. ЯРЕМІЙЧУКА ПРО ВРАЖЕННЯ ВІД ПОБАЧЕНОГО У СВІТІ

чого люду Москви, коли в магазині стояв один чоловік з рублем у руках, до нього підходив другий, а потім третій чоловік з одним рублем і цього було досить, щоби купити пляшку «водки» і тут же її випити без закуски і зразу ж розбігтися. Взимку в лютий мороз на вулицях лежали п'яні, на яких ніхто не звертав уваги або говорили: «нажрался, как свинья».

З кінця 60-их років відкриваються гігантські нафтові й газові родовища Західного Сибіру, і туди скеровують тисячі спеціалістів різного спрямування з усіх тодішніх республік Союзу – з Казахстану, Туркменії, Узбекистану, Азербайджану, Грозного і Кубані, України й Молдавії, Білорусії і республік Прибалтики. Наприклад, з одного лише Івано-Франківська в Нижневартовськ прилітало й відлітало щоденно 18 рейсів літаків. Здається, в 1982 році в об'єднанні «Нижневартовскнефтегаз» видобували 340 мільйонів тонн нафти. Керувати багатоплановими роботами було дуже важко, а ще важче було дбати про природу. Не знаю, яка там ситуація сьогодні, але тоді майже вся територія Західного Сибіру була

Новокузнецьк, Пензу, Рязань до Москви. Не зважаючи на те, що Татарія і Башкирія щорічно видобували впродовж багатьох років 140 мільйонів тонн нафти, що приносило нечувані багатства СРСР, їхні міста виглядали сірими, забудованими «хрущовками». Кажуть, що тепер ці республіки стали набагато привабливішими, не знаю – не бачив. Особливо гіркі спостереження тих часів збереглися в пам'яті від споглядання Новокузнецька – місто виглядало напівзруйнованим, у багатьох будинках віконниці трималися на одній петлі, магазини були напівпорожніми, а на вулицях було чути вишукану лайку в присутності жінок і дітей. Дещо краще, але не дуже, виглядала Пенза і Рязань. По всій дорозі ми бачили напівзруйновані й занедбані церкви. Лише за 70 кілометрів від Москви храми нормально виглядали, бо саме на таку відстань можна було виїжджати іноземцям із Москви.

Такі спостереження з тих часів. Сьогодні, можливо, там стало краще, але я гадаю, якби Росія вклалада кошти у відродження своїх рідних центральних



## ВІДЛУННЯ СВЯТ

## З МИНУЛОГО У МАЙБУТНЄ



Зима в Україні – це ціла казка веселих народно-релігійних свят. Різдвяні свята асоціюються з веселощами, цікавими традиціями, колядками, щедрівками, гостинцями та вертепами. Ці свята стали для кожного з нас символами тепла, радості, любові, милосердя, добра, чарівності та здійснення бажань. Ці свята родинні, єднання близьких душ, єднання цілої України.

Біля приміщення обласної бібліотеки для юнацтва відбулося театралізоване дійство різдвяного вертепу «З Різдвом Христовим, добрі люди!». Організатори – міський Центр дитячої та юнацької творчості, обласна бібліотека для юнацтва. Учасниками дійства стали вихованці творчих колективів закладу: гуртка художнього читання «Промінь» (керівник – С. Галимар), гуртка художнього читання «Стигна» (керівник – Л. Батюченко), естрадно-театрального гуртка (керівник – М. Клюбса), вокального гуртка (керівник – Н. Петришин), інструментального ансамблю відділу «Школа мистецтв» (керівник – М. Трощук), хореографічний колектив народного танцю «Карпатський віночок» (керівник – Т. Гедзик), та вокальний гурток «Сопілочка» (керівник – Т. Шевцова).

З привітальними словами виступила бібліотекар читального залу обласної бібліотеки для юнацтва Тамара Цісельська, директор міського Центру дитячої та юнацької творчості Ірина Волинська та заступник директора обласної бібліотеки для юнацтва Марія Стасюк.

З нагоди Новорічно-різдвяних свят Івано-Франківська обласна бібліотека для юнацтва підготувала розгорнуту книжковиставку-свято: «Новорічно-різдвяна магія». На ній представлені книжки, статті з періодичних видань, які детальніше ознайомлюють з народними обрядами, звичаями святкування Різдвяних свят на Прикарпатті, а також у різних регіонах України, розкривають історію становлення та розвитку українського вертепу, його атрибутику, ознайомлюють з текстами старовинних колядок, щедрівок, віншувальних. Хореографічні композиції та гучні колядки, елементи вертепного дійства піднесли святковий настрій мешканцям нашого міста. Своєю творчістю діти показали відродження національного духу, українських звичаїв та обрядів.

Світлана ШАГАН

## ВІДЛУННЯ СВЯТ

## ВІТАЛИ ВІЙСЬКОВИКІВ

На Різдво активісти громадсько-просвітницької організації Союз українок Івано-Франківська відвідали військових у місцях їхньої дислокації. Колядували і віншували солісти хору Союзу українок «Берегиня», ансамблю Союзу українок «Яворина». Духовний супровід здійснював священник, військовий капелан о. Орест Путько.

Кожному військовослужбовцю подарували різдвяний образочок, вервицю, здійснено мирування всіх охочих. Військові й цивільні об'єдналися у прославі Новонародженого Христа спільним виконанням відомих колядок.

Радісно, що зустрічі відбулися в урочистій святковій і разом із тим затишній родинній атмосфері.

Миррослава МИКИТЮК,  
голова Союзу українок  
м. Івано-Франківська

## ПРЕЗЕНТАЦІЇ

## У ЧАСИ РАДОСТІ Й ТРИВОГ...

У Залі Героїв Центру патріотичного виховання учнівської молоді імені Степана Бандери відбулася презентація нової книжки поезій просвітянина, заслуженого діяча естрадного мистецтва України Нестора Мартинця «Нехай Господь благословить ваш шлях...»

Оскільки подія ця, що збирала повну залу гостей як з Івано-Франківська, так і з рідної Росіліни, відбувалася у День Соборності, то заступник директора ЦПВУ Мирослав Нагірний вітав їх із подвійним святом, торкнувся витоків нашої Незалежності, єднання сходу і заходу. Він нагадав, що цю ідею коренево сповідує і автор. Адже Н. Мартинець разом із поетом-піснярем Володимиром Каноюкою з м. Малин, Іваном Кушніром з Тернополя ініціювали Всеукраїнський творчий марафон «Мистецтво єднає Україну», який успішно крокує різними регіонами та вже сягнув і за кордон, побувавши в Словенії.

А потім виконавець Віктор Стасюк вітав усіх піснями на слова Н. Мартинця «Степлицька дорога у широкий світ» і «Не дай, Господи, сину»...

«Ми живемо у дуже складний і непередбачуваний час, коли йде жорстока війна з російськими окупантами та українською «п'ятою колоною», в час, коли народу живеться чимраз гірше, а так звана «еліта», яка прийшла до влади на крові та смертях Героїв Небесної сотні, збагачується», йдеться у передмові до книжки. Саме про життя простих людей, про їхнє переживання, проблеми, сумніви і надії поетичним рядком оповідає Н. Мартинець.

Сторінками видання повела присутніх ведуча – заслужена артистка Наталя Тихонова. Пісні на слова Нестора Мартинця співали й читали його вірші Вікторія Коваль, заслужена артистка естрадного мистецтва Маріанна Роз, Ія Ходорівська, Ольга Бугрин, Марія Кенюк, Ангеліна Лешак, Марта Мосійчук...

Нестор Михайлович і сам тішив гостей виконанням своїх пісень, присвячених родині й дружині, друзям і рідному краю.

Теодор ДРОВНИЧ

## ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ

## «КОЛОМИЙЦІ»

Свого часу, тобто на початку 60-их років, у Коломиї при редакції газети «Червоний прапор» діяло літературне об'єднання «Коломийка». Тут пробували свої творчі сили відомі нині письменники, серед яких – Ярослав Ясінський, Неоніла Стефурак, Ольга Слоновьська, Іван Стефурак, Ярослав Ярош та інші.

Очолювали об'єднання вчителі Борис Мельник та Володимир Данькевич, журналісти Едуард Бондаренко, Ольга Бабій та Василь Рябий, літератор Ярослав

Руданець. Літсторінку замінила вкладка «Літературна толока», яка виходила у «Вільний голосі» раз на місяць за підтримки очільників газети Вікторії Плахти і Ольги Гаврилюк, готував матеріали до друку колишній політв'язень Дмитро Гриньків. Згодом після тривалої перерви під свою опіку «Коломийка» взяла міськрайонна газета «Вільний голос», де головним редактором Валентина Близнюк.

В офісі Коломийської «Просвіти» відбулися збори літераторів та просвітян, де

## ЖИТИ!

виступили з пропозицією відновити випуск літературної сторінки «Коломийка» і обрати керівника літоб'єднання очільного просвітянина Коломийщини Василь Глаголюк, член НСПУ Іван Війтенко, член НСЖУ Володимир Франкевич, літератори Анатолій Осадчий, Василь Михайлищук та інші. Одногослосно обраний головою літературного об'єднання заслужений працівник культури України Богдан Клапчук, автор багатьох пісень.

Михайло СЛОБODЯН,  
член НСЖУ, просвітянин

## НОВІ ВИДАННЯ

## ЯК ГОСПОДАРЮВАТИ В ЛІСІ

У ВГЦ «Просвіта» вийшла у світ монографія «Лісовідновлення на зрубах головних лісоутворюючих порід у державному підприємстві «Осмолодське лісове господарство» (автори: О. Б. Фрик, Ю. Д. Кацуляк, Р. І. Бродович, Р. М. Яцик, В. М. Гудима, Ю. С. Шпарик, Т. Р. Юник, П. Я. Слободян, М. М. Сіщук, І. І. Ключа, І. М. Бойчук). У книжці узагальнено досвід лісовідновлення головних лісоутворюючих порід: ялини європейської (смереки), ялиці білої, бука лісового та дуба звичайного на зрубах різних типів та чотирьох категорій лісів – експлуатацій-

них, захисних, рекреаційно-оздоровчих, природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення та науково-методичні пропозиції з підвищення їхньої ефективності у веденні лісового господарства.

Чітко і послідовно викладено лісівниче, народно-господарське значення лісів, особливості лісу як рослинної формації. Особливо висвітлено питання, з якими працівники лісових господарств зустрічаються в повсякденній практиці, зокрема при створенні лісових, захисних і рекреаційно-оздо-

ровчих і природоохоронних насаджень.

Пропозиції виробникам науково обґрунтовані й впливають із результатів наукових досліджень та виробничого досвіду Осмолодського держлісгоспу. Книжка стане у пригоді як працівникам галузі, так і природоохоронцям.

Книжку видано за сприяння ДП «Осмолодське ЛГ».

Теодор ДРОВНИЧ

## ВАРТО УВАГИ

## ЗА МІСЦЕМ РЕЄСТРАЦІЇ

У Центрі надання адміністративних послуг Івано-Франківська повідомили, що перевага у прийомі щодо оформлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон і паспорта громадянина України (ID-картки) надається громадянам, місце проживання яких зареєстроване в Івано-Франківську.

Такі нововведення у прес-службі ЦНАПу пояснюють «значним збільшенням кількості замовників».

Громадянам, місце проживання яких зареєстроване в Івано-Франківській області, у ЦНАПі рекомендують звертатися за місцем реєстрації до територіальних підрозділів ДМС України або ДП «Документ»:

- Івано-Франківський міський відділ: м. Івано-Франківськ, вул. Академіка Гнатюка, 29. Телефон: (0342) 53-15-85.
- ДП «Документ»: м. Івано-Франківськ, вул. Незалежності, 44. Телефон: (0342) 72-25-15.
- Центр надання адміністративних послуг м. Калуша:

м. Калуш, вул. Б. Хмельницького, 52. Телефон: (03472) 6-10-06.

4. Богородчанський районний сектор:

с-ще Богородчани, вул. Шевченка, 56. Телефон: (03471) 2-44-54.

5. Верховинський районний сектор:

с-ще Верховина, вул. Незалежності, 4. Телефон: (03432) 21-3-62.

6. Галицький районний сектор:

м. Галич, вул. Шевченка, 9. Телефон: (03431) 22-194.

7. Городенківський районний сектор:

м. Городенка, вул. Конституції України, 5. Телефон: (03430) 28-0-01, 22-6-67.

8. Долинський районний відділ:

м. Долина, пр-т Незалежності, 3. Телефон: (03477) 27-9-01, (03477) 27-9-02.

9. Калуський районний відділ:

м. Калуш, вул. О. Тихого, 10. Телефон: (03472) 25-0-77.

10. Коломийський районний відділ:

м. Коломия, б-р Лесі Українки, 41. Телефон: (03433) 2-77-67.

## ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

## КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

## ЛЮТИЙ

## 2 ЛЮТОГО

1863 р. народився Тимофій Бордуляк (с. Бордуляки тепер Бродівського р-ну Львівської обл.), письменник, священник УГКЦ, просвітянський та громадський діяч. Автор ряду збірок та оповідань із народного життя. Володів багатьма мовами.

## 3 ЛЮТОГО

1863 р. народилася Клементина Попович-Боярська (с. Велдіж тепер Долинського р-ну), письменниця, громадська діячка, авторка збірок ліричних віршів, поем, оповідань, спогадів про Івана Франка.

1918 р. народилася Любов Забашта (м. Прилуки на Чернігівщині), поетеса і драматург, прозаїк, член Спілки письменників СРСР, дружина А. С. Малишка.

## 4 ЛЮТОГО

1938 р. народився Михайло Атаманюк (с. Сморна Косівського р-ну), доктор медичних наук (з 1980 р.), лауреат республіканської премії ім. М. Островського (1968), професор Інституту серцево-судинної хірургії.

## 5 ЛЮТОГО

1948 р. народився Василь Олійник (с. Сівка-Калуська Калуського р-ну), поет, громадський діяч, журналіст, колишній голова Долинського РО «Просвіта». Член НСПУ (з 1994 р.). Один із зачинателів-організаторів щорічного свята ліричної Франкової поезії в Лоліні.

## 6 ЛЮТОГО

1903 р. народився Юрій Шовкопляс (м. Гуляйполе тепер Запорізької області), письменник, прозаїк.

1913 р. народився Іван Пантелюк (с. Брустурів на Косівщині), народний майстер, різьбяр, автор багатьох графічних творів (екслібрисів). У 1991 р. виготовив перші поштової штемпелі зі знаком Тризуба для Косівського районного відділення зв'язку.

1988 р. в агрофірмі «Прут» (у с. Підгайчики, а згодом у м. Коломия) почала виходити перша в Україні легальна національно-демократична газета «Агро», що відіграла важливу роль у перемозі демократичних сил на виборах 1990 року (головний редактор – Д. Захарук).

## 7 ЛЮТОГО

1883 р. народився Василь Залозецький (с. Погорілівка тепер Заставнівського р-ну Чернівецької обл.), греко-католицький священник, письменник, культурний діяч, знавець етнографії.

## 8 ЛЮТОГО

1948 р. народився Богдан Остафійчук (с. Химчин Косівського р-ну), доктор фізико-математичних наук, професор, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2002), член-кореспондент НАНУ, ректор Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (2005–2012), заслужений діяч науки і техніки України (2005).

## 9 ЛЮТОГО

1893 р. народився Іван Іванець (Львівщина), український січовий стрілець, художник, графік, мистецький критик.

1918 р. підписаний Берестейській договір, згідно з яким Німеччина, Австро-Угорщина, Туреччина та Болгарія визнали Україну самостійною державою.

(Далі буде)